

SÅ MÅR HAVET 2011

KATTEGATT

- **Övergödning:** I Kattegatt har bottenfaunan utarmats det senaste decenniet, men en återhämtning kan nu ses på många platser, framför allt i grunda kustlokaler som idag har god status. Förhållandena för makroalger vid kusten tycks också vara bättre än i Bohuslän, och statusen för växtplankton är god.
- **Miljögifter:** Halter av TBT och graden av hormonstörningar hos snäckor visar idag god status i undersökta lokaler. Till skillnad från strömming i Egentliga Östersjön och Bottenhavet syns ingen avtagande trend för kvicksilver i sill.
- **Fiske:** Torskbeståndet i Kattegatt är idag nästan borta på grund av överfiske. 2009 införde Sverige och Danmark fredade områden i sydöstra Kattegatt för att skydda känsliga lekströmmar. Rekryteringen av ål fortsätter att minska i hela Europa. I svenska vattendrag har mängden ål minskat med 95 procent sedan 1950-talet. Från och med 2012 införs ett totalstopp för ålfiske på Västkusten.

EGENTLIGA ÖSTERSJÖN

- **Övergödning:** Både bottenfauna och makroalger på kustlokalerna visar i huvudsak på god eller hög status. Däremot är statusen för näringsämnen och växtplankton endast måttlig. Syresituationen i Egentliga Östersjöns utsjöområden ligger kvar på den sämsta nivån sedan mätningarna började på 1960-talet.
- **Miljögifter:** PCB och DDT har minskat dramatiskt sedan 1970-talet, men halterna av DDE i strömming är högre i den södra delen av Egentliga Östersjön än i andra havsområden. Kvicksilver har minskat i strömming och halverats i sillgrissleägg, men för stora strömmingar överskrider fortfarande ofta EU:s gränsvärde för dioxin i konsumtionsfisk. För HBCDD och PFOS finns tecken på att de ökande halter som sedan 1970-talet har uppmätts i sillgrissleägg nu har planat ut.
- **Fiske:** Torskbeståndet i östra Östersjön har ökat sedan 2005, men ligger fortfarande på en låg nivå. Fisket bedöms nu ändå ligga på en långsiktigt hållbar nivå. Beståndet av strömming har minskat med nästan 70 procent sedan 1970-talet och anses vara överfiskat. Förbudet av drivgarnsfiske på lax 2008 har ännu inte gett förväntad positiv effekt på Östersjöns vildlaxbestånd. Sannolikt på grund av ökat långlinefiske och minskad överlevnad av ung lax.

SKAGERRAK

- **Övergödning:** I Västerhavet har halterna av närsalter minskat sedan 1990-talet och i Skagerraks öppna hav råder som helhet goda förhållanden. Vid kusten är dock situationen fortfarande otillfredsställande med måttlig status på bottenfaunan, stor utbredning av fintrådiga algmattor, minskande djuputbredning av makroalger, och fortsatta förluster av ålgräsbestånd.
- **Miljögifter:** Halterna av organiska miljögifter och tungmetaller i djur är generellt lägre än i övriga havsområden. Halter och effekter av det giftiga ämnet TBT från båtbottnfärger fortsätter att minska, men fortfarande är statusen på de flesta undersökta lokaler endast måttlig.
- **Fiske:** Överfiske har idag förändrat Västerhavets ekosystem på ett dramatisk vis. Populationerna av nästan samtliga större marina fiskarter har minskat med över 70 procent, flera kommersiellt viktiga bestånd har kollapsat, och flera lokala kustbestånd av t.ex. torsk, bleka och kolja tros vara utrotade. Förlusten av stora rovfiskar anses ha lett till en trofisk kedjereaktion ned i näringsväven som har förvärrat övergödningens problemen längs kusten.

BOTTENVIKEN

- **Övergödning:** Bottenviken är naturligt näringsfattig och halterna av näringsämnen i öppet hav ligger på en stabil nivå. 31 procent av kustvattnen bedöms vara övergödda. Bottenfaunan visar måttlig status i många kustområden, främst beroende på att antalet vitmålur ligger kvar på låga nivåer. Även havsborstmasken *Marenzelleria* minskar.
- **Miljögifter:** Dioxinhalterna i fet konsumtionsfisk fortsätter att vara höga och EU:s gränsvärde överskrider ofta. Halterna av kvicksilver minskar inte i samma omfattning i Bottenviken som i övriga Östersjön.
- **Fiske:** Beståndet av havsöring är svagt främst beroende på vattenregleringar, dåliga sötvattensbiotoper och stora bifångster vid fiske efter andra arter. Beståndet av sik har minskat under de senaste 15 åren men orsaken till detta har inte kunnat fastställas. Beståndet av siklöja har halverats sedan 2004, efter att tidigare ha återhämtat sig från en period av överfiske.

BOTTENHAVET

- **Övergödning:** Totalfosfor och fosfathalterna har ökat de senaste 20 åren samtidigt som syrehalterna har sjunkit. Förändringarna beror troligen främst på inflöden av syrefattigt djupvatten från Egentliga Östersjön. 30 procent av kustvattnen bedöms vara övergödda. Bottenfaunan vid kusten visar ofta måttlig status medan makroalger visar god status.
- **Miljögifter:** PCB, DDT, dioxin och kvicksilver har minskat från mycket höga halter på 1970- och 1980-talen. Trots detta överskrider ofta fet konsumtionsfisk EU:s gränsvärde för dioxin. Jämfört med andra havsområden är halterna av kadmium och PCB (CB-153) höga i strömning.
- **Fiske:** Kvoten mellan abborre och karpfiskar minskar, främst beroende på mer mörkt. Lekbiomassan för strömming ligger på en hög nivå och ökar. Havsöringsbestånden har bättre status än i Bottenviken. Landningarna av lax har nästan halverats de senaste 15 åren.